

SWEDSECS DISCIPLINNÄMND

BESLUT 2018-03-20
2018:12SwedSec Licensiering AB
Licenshavaren**BESLUT**

Disciplinnämnden meddelar licenshavaren en varning.

SKÄLBakgrund

Licenshavaren var vid tiden för de aktuella händelserna anställd som bolånerådgivare hos ett anslutet företag och innehavare av aktiv licens hos SwedSec Licensiering AB (SwedSec). Han har numera aktiv licens hos ett annat anslutet bolag.

Företaget har anmält att licenshavaren har agerat i strid med företagets kreditregelverk vid ett flertal tillfällen.

Med hänvisning till företagets anmälan har SwedSec begärt att disciplinnämnden meddelar licenshavaren en varning.

Företaget har anfört i huvudsak följande:

Företaget förmedlar kreditansökningar för bolån till ett kreditinstitut som beviljar krediter på det underlag som företaget tillhandahåller. Kreditberedningen sker i enlighet med företagets och kreditgivarens regelverk. I samband med företagets interna stickprovskontroll under sommaren 2017 identifierades brister som ledde till en utökad granskning av licenshavaren under perioden 2016-06-01–2017-08-11. Vid företagets granskning framkom att 24 av 70 granskade ärenden uppvisade brister. I flertalet av de granskade ärendena har licenshavaren systematiskt ändrat inkomstuppgifter i kreditprovningarna. I ett antal ärenden har han själv ändrat inkomstuppgifter i företagets kreditberedningssystem på sådant sätt att den nya uppgiften inte motsvarar den inkomst som sökanden uppgett i sin låneansökan. Orsaken till ändringarna, som i de flesta fall inneburit en höjning av sökandes inkomst, har i regel inte dokumenterats. Inte heller har något underlag som styrker den av licenshavaren uppgivna

inkomstuppegiften inhämtats. Höjningarna var gjorda på ett sådant sätt att det enligt företagets regelverk inte krävdes något underlag för att styrka ändringen.

Inkomsthöjningarna har i flera fall resulterat i att kalkylresultatet blivit positivt. Om sökandens egna inkomstuppegifter hade legat till grund för beräkningen skulle det i stället ha blivit ett negativt kalkylresultat. Det finns dock även ärenden där kalkylresultatet skulle ha blivit positivt även om beräkningen skett med utgångspunkt från de uppgifter sökanden lämnat. Vidare har licenshavaren i vissa kreditärenden sänkt inkomstuppegifterna till en lägre nivå än vad sökanden uppgett.

En ansvarsfull och betryggande kreditgivning utgör en av grundbultarna i företagets styrning och interna kontroll. Företagets bolånerådgivare är ansvariga för kvaliteten i sina ärenden och att kreditberedningen sker i enlighet med företagets kreditregelverk. För att säkerställa en sund kreditgivning har företaget ett för bolånerådgivare utbildningspaket innehållande externa och interna utbildningar. Licenshavaren har, liksom övriga bolånerådgivare vid företaget, löpande genomfört utbildningar kopplade till flera kreditregulatoriska områden. Förutom den SwedSec-licens han innehar avseende rådgivning och bolån, har han genomgått och avklarat samtliga internutbildningar som företaget anordnat. Företaget bedömer att licenshavaren försetts med fullgoda verktyg för att säkerställa en sund och regelrätt kreditgivning.

Enligt företagets uppfattning har inte licenshavaren eller någon honom närstående erhållit någon ekonomisk vinning till följd av regelöverträdelserna. Den konsekvens som kan utläsas, utöver att företaget ådragit sig regelöverträdelser såväl i förhållande till extern reglering som i förhållande till företagets kreditgivare, är att licenshavaren underlättat sin arbetsbörda. Möjliga konsekvenser av hans agerande är att vissa sökande, som till synes saknat förutsättningar för att erhålla kredit, blivit kredittagare i strid med företagets regelverk. I flera av ärendena får därmed kreditbedömningarna anses som osäkra. Licenshavarens anställning har upphört i företaget.

Licenshavaren har medgett att det funnits brister i hanteringen. Han har anfört i huvudsak följande:

Han började arbeta med bolån i för något år sedan och blev mer eller mindre inkastad i ärendena. Utan någon erfarenhet om systemen eller regelverken började han att hantera kunder och fick lära sig av sina misstag. Det har inte funnits någon fungerande utbildning eller upplärning, utan han fick sitta med kollegor för att se hur de arbetade. Både hans kollegor och några chefer har nämnt att utbildningen inte fungerade, då det inte funnits tid eller resurser.

Under hela anställningstiden och under hans utbildning hos företaget hade han endast beviljningsrätt upp till en viss beloppsgräns. Detta innebär att högre belopp beviljades av någon av hans kollegor på avdelningen. Det var meningen att han skulle handlägga hela ärendet från start ända till beviljningen, och i samband med beviljningen skulle en kollega ge

honom återkoppling på hur han handlagt ärendet. Han fick dock aldrig reda på att han gjort fel. Efter att kollegan beviljade ärendet genomgick det ännu en granskning innan utskick till kund och inte ens då upptäcktes hans misstag. Det förekom inte en enda gång att han fick en tillrättavisning angående de misstag som nu läggs honom till last. Majoriteten av ärendena avsåg krediter över hans beloppsgräns, vilket också borde ha lett till att någon ansvarig chef eller kollega gett honom återkoppling på hans bristfälliga kreditbedömning.

Många av de ärenden som har rapporterats rör kunder i företaget och därmed kan deras löneinsättningar ses i systemet. Det är med anledning av dessa uppgifter som han har höjt inkomsten i förhållande till vad sökanden uppgett i sin ansökan. Han har inte förstått betydelsen av att kommentera allt han har ändrat. Han trodde dock att granskarna kunde se kundernas inkomster. Rutinen på bolåneavdelningen har gått ut på att varje ärende som handläggs granskas noga av en kontrollfunktion innan det skickas till kund. Han och övriga nyanställda litade helt och hållet på att kontrollfunktionen skulle rätta ärendena ifall de hanterades på ett felaktigt sätt. Samtliga ärenden där det har gjorts fel har i själva verket godkänts. Eftersom kontrollfunktionen inte har anmärkt på att han justerat inkomsterna har han fortsatt att arbeta på samma sätt. Han tar sitt ansvar, men hoppas att SwedSec ska ha förståelse för situationen. Han har inte heller haft någon egen vinning av detta, utan det har varit brist på kunskap och förståelse från hans sida.

När han kom till sin nya arbetsgivare såg han en enorm skillnad i kreditkvalitet, återkoppling, kontroll, stickprov och upplärning. Om det hade gått till så hos företaget hade han inte hamnat i den situation som han nu befinner sig i. Han anser att återkallelse av licensen är en alltför hård bedömning och kommer att förstöra hans framtid inom finansbranschen. Han begär att SwedSecs disciplinnämnd överväger en varning istället.

Licenshavarens nuvarande arbetsgivare har gett in ett arbetsgivarintyg i ärendet. Av detta framgår bl.a. följande: Licenshavaren påbörjade sin anställning hos bolaget 2017 och har haft en lång introduktion och utbildningsperiod. Under den perioden har licenshavaren visat stort engagemang, vilja att göra rätt och följa instruktioner. Vidare har han varit mycket lättlärd i de arbetssätt som de tillämpar för att följa gällande lagstiftning på flera olika områden, t.ex. inom kreditgivning. Kontrollfunktionen inom kreditgivning, som är omfattande och regelbunden, har inte funnit något tecken på att licenshavaren är en person som bortser från instruktioner och lagkrav, utan tvärtom. Han har tagit anmälan till SwedSec på största allvar och varit mycket mån om att utföra sitt arbete på ett helt korrekt sätt. Den nya arbetsgivaren upplever licenshavaren som en noggrann person med stor integritet och som är korrekt mot både kollegor och kunder och med mycket stor potential att utvecklas i en roll som rådgivare till privatpersoner. Bolaget vill understryka bilden av honom som en kompetent, lättlärd, noggrann och kompetent rådgivare i början av sin karriär. Bolagets bild är att licenshavaren skulle kunna fortsätta att utvecklas positivt och han rekommenderas varmt för det arbete han i dag utför hos bolaget.

Företaget har till disciplinnämnden kommit in med ett yttrande rörande licenshavarens uppgifter angående beviljningsrätten och anført i huvudsak följande: Licenshavaren har haft beviljningsrätt under hela den tid anmälan avser. Behörigheten har inneburit ensam beslutanderätt i ärenden med säkerhet upp till ett visst belopp. I ärenden med säkerhet överstigande detta belopp krävs att kreditbeslut måste fattas av två kredithandläggare i förening, vilket också skett i merparten av de ärenden som är föremål för anmälan, dvs. licenshavaren har i dualitet med annan kredithandläggare fattat de aktuella besluten. Det är alltså inte så att ansvaret övergått till annan handläggare. Att medbeslutande handläggare inte identifierat de av licenshavaren begångna överträdelserna kan förklaras med att de av honom föredragna ärendena synes varit regelrätta. För att upptäcka felaktigheterna hade den medbeslutande behövt ifrågasätta riktigheten av beslutsunderlaget, för att sedan granska det underliggande systemunderlaget och även ifrågasätta riktigheten av detta, för att sedan gå vidare till bakomliggande loggar och därefter jämföra kundens ursprungsansökan mot det underliggande systemets uppgifter. De nu berörda observationerna hade inte kunnat identifieras med hjälp av beslutsunderlag eller genom att granska underliggande systemunderlag. Under alla förhållanden har överträdelserna varit svåra att identifiera på grund av att de justeringar som licenshavaren gjort konstant rört sig inom företagets ramar för inkomstavvikelse. Företagets system signalerar varning först när ramarna överskrids.

Överväganden

Ingen av parterna har begärt muntlig förhandling. Disciplinnämnden har tagit del av handlingarna i ärendet.

Disciplinnämnden gör följande bedömning.

Av företagets kreditpolicy och kreditregler, som är i överensstämmelse med lag och Finansinspektionens allmänna råd om kreditriskhantering, framgår att ansvarstagande kreditgivning är en förutsättning för att företaget ska kunna bedriva en sund och väl fungerande verksamhet. Kreditgivningen ska kännetecknas av iakttagande av god kreditgivningssed och särskilt beakta kundens återbetalningsförmåga och betalningsvilja. Krediter ska endast beviljas till kredittagare som på goda grunder kan förväntas fullgöra förbindelsen. Arbetsmetoder och bedömningsgrunder ska stödja att en kvalitetsmässigt god analys görs av kredittagaren. Kreditprövningen ska baseras på en analys av sökandens återbetalningsförmåga. Motivet till respektive kreditbeslut ska kunna följas av oberoende part. Krediter ska endast beviljas i de fall där adekvat beslutsinstans på goda väldokumenterade grunder bedömt att återbetalningen och säkerheter är betryggande. Kundens inkomst är en mycket viktig del i den kalkyl som upprättas i samband med kreditprövningar och som ligger till grund för företagets kreditbeslut. För att en inkomst ska kunna räknas in i kalkylen måste den kunna bedömas som stadigvarande och tillförlitlig. Samtliga kontroller som gjorts och rådgivarens bedömning ska dokumenteras och eventuella underlag som använts i bedömningen ska finnas sparade. Den av kunden uppgivna inkomsten ska stämmas av mot den senaste taxerade inkomsten. I de fall där den uppgivna

inkomsten stämmer överens med den taxerade eller där avvikelserna ligger inom fastställda ramar, kan den uppgivna inkomsten ligga till grund för beslut förutsatt att den kan anses vara stadigvarande.

I ärendet är, genom företagets anmälan och licenshavarens medgivande, utrett att han i cirka 20 ärenden ändrat kunders inkomster i kalkylunderlaget i förhållande till vad kunden angett i sin kreditansökan och underlåtit att dokumentera orsaken till detta. Hans agerande har lett till att den av honom upprättade kalkylen grundats på felaktiga uppgifter. Den förklaring som han lämnat till varför han ändrat kundernas inkomster på sätt som skett saknar grund i företagets interna kreditregler.

Licenshavaren har genomgått licensieringstest både för rådgivare och för bolån. Han har även genomgått intern utbildning och, även om han haft synpunkter på denna, får han anses ha haft god kännedom om de regler som gäller för kreditgivning i företaget.

Licenshavarens agerande vittnar om avsaknad av insikt om anledningen till att företaget ställt upp sina interna kreditregler. Han har genom sitt agerande allvarligt åsidosatt vad som ålegat honom i tjänsten och han har utsatt företaget för inte oväsentliga risker. Det förhållandet att, i flertalet av de anmälda ärendena, krediterna beviljats i förening med annan kredithandläggare frångår inte licenshavarens ansvar för de av honom till grund för besluten justerade inkomstuppgifterna. Uppgifterna i det intyg som licenshavaren gett in från sin nuvarande arbetsgivare, vilka disciplinnämnden i och för sig inte ifrågasätter, förändrar inte nämndens uppfattning att hans överträdelser vid kreditgivningen hos företaget är så allvarliga att det i och för sig finns grund för återkallelse av licensen. Mot licenshavarens uppgifter – bl.a. att de nya inkomstuppgifterna funnits tillgängliga i företagets system – kan det emellertid inte anses visat att han medvetet försökt vilseleda företaget. Disciplinnämnden finner därför, om än med mycket stor tvekan, att disciplinpåföljden kan stanna vid en varning.

På disciplinnämndens vägnar

Ann-Christine Lindeblad

I nämndens beslut har deltagit justitierådet Ann-Christine Lindeblad, justitierådet Petter Asp, direktören Carl-Johan Högbom, direktören Kajsa Lindståhl och f.d. chefsjuristen Jan Persson.